

Trywialne szkoły i szkółki w roku 1855.

(Dalszy ciąg. Obacz N. 28, 29, 30, 31, 35, 36, 37, 38, 39 i 40. Dodat. tygod.)

I. Szkółki wiejskie.

(Obacz Nr. 22 i 24 Dodat. tyg. Tomu V.)

Luboć nie tyle co w latach poprzedzających, wzrastały jednak i w tym roku szkółki wiejskie; lud przejęty potrzebą nauki pragnął i dopraszał się szkółek, ale pora nie była życzliwa. Morowa zaraza rozpląsała ludzi, że się zbliżać do siebie obawiali, nawet szkółki jakie gdzie były zamykały się; przytem gnębił niedostatek po bardzo przykrym przednowku, a i ruchy wojenne przed rokiem, same przez się utrudzały powzięcie i dokonanie zamiarów, które tylko w czasach pokoju i swobody wiejskiej rozwijać się zwykły i mnożyć; z resztą tok samej organizacyi politycznej jeszcze pod porę nie ustalonej; wszystko to tamowało że ani zupełnie chęciom ludu, ani życzeniom władz odpowiedzieć się nie dało.

Jednak przy tem wszystkim powstały szkółki, a gdzie się tylko zakładały, uposażono je tak, ażeby szkółka należyte miała zaopatrzenie, a nauczyciel nie zostawał przymuszony troszczyć się o utrzymanie i szukać obok w czem innym zarobku, ale się swemu swobodnie poświęcał powołaniu. Żadna też z gmin nie otwierała trywialnej szkółki u siebie, pokąd się nie zmogła na posag przynajmniej 180 złr. dla nauczyciela rocznie, pokąd szkółki nie zaopatrzyła w porządki, a i samej szkoły osobnej nie zbudowała. Dopomagali gminom częstokroć pleban miejscowy, i dziedzice włości, zapewniając opał, materiał na budowę, dochód pieniężny corok, lub też innych łask przyzwalając. W ogóle jednak same gminy na siebie się składały, i ręczyły za utrzymanie.

Takich szkółek powstało w wschodniej Galicyi czyli w obrębie lwowskiej administracyi w roku 1855, trzynaście, lecz oprócz nich powstały dwie trywialne szkoły niemiecko-izraelskie, jedna szkoła realna, dwie szkoły tak zwane powtórne dla rzemieślniej czeladzi, a nadto dodaniem dwuletniego kursu, powiększono szkołę jedną realną.

Z owych trzynastu nowo założonych szkółek jest 3 parafialnych i zupełnie urządzonych, a 10 szkół trywialnych; z nich fundowały się w obwodzie lwowskim 2, t.j. jedna trywialna a jedna parafialna; w obwodzie tarnopolskim 3 trywialne; w obwodach stanisławowskim, kołomyjskim, złoczowskim, stryjskim i żółkiewskim po 1 trywialnej, a w obwodzie brzeżańskim 1 parafialna szkółka. Nadzór nad temi szkołami przynależy władzom duchownym, i konsystorz obr. łacińskiego opiekuje się szkołą trywialną lwowską, konsystorz zaś ob. grecko-kat. przemyski i lwowski nad dalszemi szkółkami. Ale trywialne szkoły niemiecko-izraelskie podlegają nadzorowi c. k. władzy obwodowej, która się odnosi do wyższej władzy szkolnej przy Namiestnictwie. W przypadkach gdyby zachodziła potrzeba jakowejś zmiany w naukach i składzie szkółek zasięga władza szkolna porady i zdania metropolitalnego konsystorza łacińskiego.

Miejsca zaś, gdzie te szkółki powstawały, są następujące; a wyliczają się tylko te, które w roku 1855 po miesiąc listopad były zakładane i uposażone.

1. Rudno w obwodzie lwowskim. Gmina rudzieńska należała przedtem do szkółki w Zimnowodzie, teraz założyła u siebie szkółkę parafialną i wyznaczyła na nauczyciela pensyi 60 złr. rocznie; ksiądz proboszcz miejscowy zaś wydzielił na niego z gruntów erekcyjnych 2 morgi pola, a oprócz tego po 2 sagi drzewa na rok.

2. Mszana w obwodzie lwowskim. Gmina Mszanańska założyła u siebie szkołę trywialną, i na wyposażenie jej wyznaczyła 150 złr. na nauczyciela, nadto zobowiązała się posprawić porządki szkolne, zaopatrywać w opał szkołę i utrzymywać budynek w dobrym stanie. Dziedzic włości poświęcił jej na to budynek własny, i dodał na nauczyciela 20 złr. rocznego dochodu gotówką; nadto wyznaczył dla niego 600 kwadr. sążni ogrodu; a ksiądz pleban zapewnił przez czas swego probostwa po 5 złr. na rok na nauczyciela dodawać.

3. Podbereźce w obwodzie lwowskim. Tu założona została szkoła trywialna, a dochody na jej utrzymanie wpłynęły z rozmaitych składek. Nauczycielem w tej szkole ma być miejscowy organista,

za to gmina mu dodaje 58 złr. 30 kr. rocznie, a ksiądz administrator przez czas swej funkcyi po 2 złr. Oprócz tego obowiązała się gmina dawać 9 korcy i 12 garncy zboża w cenie przeciętnej 28 złr. 27¹/₄ kr. i gotowizną 1 złr. 22 kr., co wszystko z doliczeniem dochodów przygodnych powinno dochodzić do 40 złr., a ogółem z całego uposażenia ażeby nauczyciel miał 130 złr. 19¹/₄ kr. Na uzupełnienie zaś kongruy przynależnej nauczycielom po szkołach trywialnych, wyznaczyła fundacya Głowińskiego z Winnik, dokąd Podbereźce należą, po 50 złr. rocznego dodatku, i 6 sągów drzewa w lasach skarbowych. Gmina zaś przyrzekła wyrębywać i sprządzać to drzewo, utrzymywać z resztą swoim kosztem szkołę i potrzebne porządki posprawić.

4. Bernadówka w obwodzie tarnopolskim. Gmina Bernadowska chcąc się odłączyć od opodal leżącej szkoły strusowskiej, założyła szkółkę parafialną u siebie, dotowała nauczyciela pensją roczną po 40 złr. z dodaniem 12 korcy zboża, i obowiązała się posprawić porządki szkolne, przytem szkołę opalać i utrzymywać przyzwoicie.

5. Roznoszyńce w obwodzie tarnopolskim. Na założenie szkoły trywialnej w Roznoszyńcach obowiązała się tamtejsza gmina z gminą krasnosielską wybudować i opatrzyć w porządki dom na szkołę, dawać rocznie 113 złr. 50 kr. w gotówce i 41 korcy zboża na nauczyciela, zaś na opał dostarczać po 10 kóp okłotów lub słomy.

6. Zarubińce w obwodzie tarnopolskim. Na tutejszą trywialną szkołę przyrzekła gromada oprócz utrzymania, i sprawienia porządków, dodawać corok po 70 złr. 28 kr. i 23 korcy zboża na nauczyciela.

7. Jacowce w obwodzie tarnopolskim. Gromada jacowiecka obowiązała się na utrzymanie tutejszej szkółki trywialnej dodawać 93 złr. gotówką, a zbożem 21 korcy 24 garncy, i podejmować zaopatrzenie szkoły i budynku, i opalać swoim kosztem. Do uposażenia przyczynił ksiądz proboszcz miejscowy 2 złr., mandataryusz i dzierzawca propinacyi także 2 złr. rocznie.

8. Pałahicze w obwodzie stanisławowskim. Gmina pałahicka wyznaczyła na nauczyciela do swej trywialnej szkoły rocznie 150 złr. 35 kr. gotowizną, nadto 16 złr. 57 kr., które przypadają procentem z obligacyi gromadzkich. Dzierzawca Pałahicz dodaje co rok po 4 złr. Z resztą przyjęła gmina na siebie porządne utrzymanie budynku szkolnego, dostarczenie opału i posługi szkolnej.

9. Jasieniów w obwodzie złoczowskim. Fundowała tę szkołę trywialną gmina kwotą 100 złr. i 20 korcy zboża na nauczyciela rocznie, i zobowiązała się podejmować całe utrzymanie szkoły.

10. Puyło w obwodzie stryjskim. Po regulowaniu dawniejszej szkółki, zobowiązała się gmina dawać rocznie na nauczyciela gotówką 60 złr., a prócz tego 10 korcy zboża, wydzielić nadto ogród o 2 morgach, i cedowała dochód z pożyczki narodowej na którą subskrybowała, przytem podjęła się zupełnego utrzymania szkoły w stanie przyzwoitym.

11. Wojsławice w obwodzie żółkiewskim. W założonej tu szkole trywialnej otrzymał nauczyciel rocznego posagu od gminy 120 złr. w gotowiznie i 20 korcy zboża, do tego kawał gruntu 476 sążni kwad. na ogród. Dziedzic włości dodaje mu rocznie 10 złr. a pleban miejscowy 4 złr. Porządków i utrzymania szkoły podjęła się gmina.

12. Meducha w obwodzie brzeżańskim. Tu gmina założyła szkółkę parafialną, i fundowała po 100 złr. rocznie na nauczyciela, zresztą obowiązała się zbudować dom i zaopatrywać w porządki. Dziedzic zapisał na szkołę po 12 sągów drzewa na rok.

13. Potoczyska w kołomyjskim obwodzie. Tutejszą trywialną szkołę założył właściciel wieśniak Tomasz Szlomeczuk, gdyż on pierwszy wyznaczył ze swego 9 morgów pola i łąk, nadto 1 morg sadu, i na wieczne czasy zapisał pod warunkiem, by ta dotacya zawsze pod jego imieniem zostawała. Oprócz tego, w ogrodzie zbu-

dował chałupę dla nauczyciela, zapisał na inwentarz szkolny 10 pni pasieki i 10 ulów, 10 owiec, 1 krowę z cielęciami, i 20 złr. na sprawienie książek dla biedniejszych dzieci. Gromada Potoczyska zapisała dochód z obligacji gromadzkiej w kwocie 72 złr. dla nauczyciela, i zobowiązała się utrzymywać porządki szkolne, i zwozić 2 sagi drzewa, które dzierżawca na szkołę ofiarował. Ksiądz proboszcz miejscowy przeznaczył od siebie po 5 złr., a włościanin Jędrzej Fedak po 1 złr. corok na pensję dla nauczyciela.

II. Trywialne szkoły niemiecko-izraelskie we Lwowie.

Z pomiędzy wszystkich trywialnych szkółek, celne zajmują miejsce dwie, w tym roku 1855 we Lwowie założone niemiecko-izraelskie szkoły trywialne. Odszczególniają się niemiżej uzupełnieniem klas i nauk, lecz oraz hojnością fundacyi samej. Już dawno czuła gmina izraelska lwowska potrzebę szkółki dla dzieci osobnej; przepelnienie szkoły głównej niemiecko-izraelskiej bywało powodem wielu niedogodności, a nawet trudność była pomieścić wszystką dziatwę zgłaszającą się do szkół. Uradziła więc gmina założyć dwie osobne trywialne szkoły, jedną w mieście samem, drugą na przedmieściu, dla dzieci z II i III dzielnicy, i obmyśliła oraz posag dostateczny, a w taki sposób któryby z laty jak najmniej na gminie ciężyć mógł.

Postanowiono opłatę szkolną według klas zarobkowości rodziców, tak, że dzieci rodziców pierwszej klasy zarobkowości płacić mają po 20 kr., drugiej klasy po 45 kr. a dzieci rodziców trzeciej klasy po 1 złr. 30 kr. miesięcznie; dzieci zaś rodziców nie tutejszych składać mają po 3 złr. na miesiąc. Powtóre postanowiła gmina podwyższyć swój podatek, który składa na utrzymanie głównej szkoły, i dołogę obrócić na utrzymanie szkółek trywialnych. Zaprowadziła zatem podwyższenie opłaty od bydła koszernego z 1 złr. na 1 złr. 40 kr., a od każdej sztuki na rzeź koszerne wprowadzonego cielęcia lub skopa wnosić po 20 kr. na szkoły; a jeśliby

z tem wszystkim dochód okazał się niedostatecznym, tedy repartycją pomiędzy sobą uzupełnić obowiązała się niedobór.

Nauki szkolne zaopatrują: a) 1 starszy i naczelnay nauczyciel z pensją 300 złr.; b) 1 niższy nauczyciel z pensją po 200 złr.; c) 1 pomocnik z pensją po 120 złr.; d) 1 mistrzyni robótek z pensją po 60 złr. rocznie. Nadzór prowadzi dwóch, z gminy żydowskiej obywateli za potwierdzeniem rządu wybranych.

Dokumentem formalnym na siebie wydanym obowiązała się gmina utrzymywać tę szkołę w sposób wyż wymieniony, i zastrzegła oraz, że jej pozostaje wolno, składać przewyżkę pochodząca z opłat na fundusz rezerwowy, ażeby z czasem usunąć ciężące na publiczności opłatę koszerne.

III. Szkoły specyalne, niedzielne i gremialno-handlowe we Lwowie.

Szkoła wyłącznie rzemieślnicza, czyli powtórna szkoły głównej założona była w roku szkolnym 185³/₄ ze składek obywateli profesjonistów lwowskich. Piękny postęp i owoce jakie wydała, spowodowały obywateli miejskich powiększyć ją dodaniem drugoletniego kursu, i zład powstała w następującym roku szkolnym 185⁴/₅ dwuletnia szkoła rzemieślnicza, w której dla tego że tylko powtarzają i objaśniają nauki w głównych szkołach normalnych dawane, powtórne się zowią. Uczą się w nich chłopcy rzemieślniczego stanu, języka niemieckiego i polskiego, ćwiczą w rachunkach, geometryi i fizyce, w stylu i prowadzeniu ksiąg kupieckich, wykłada im się historia i geografia, technologia i zaprawia do modelowania abrysów przy rysunkach.

Przykładem rzemieślników zachęcone gremium kupieckie postanowiło i założyło dla młodzi ze swego stanu osobną szkołę handlową gremialną o kursie dwuletnim, i od roku, co dopiero otwarta, już wydała i wywarła najzbawienniejsze skutki w swoim rodzaju. Utrzymanie tej szkoły idzie kosztem gremium kupieckiego.

(Dokończenie nastąpi.)

Obrót handlu krajowego w kwietniu 1856.

Porządkiem nowej taryfy.

(Obacz Nr. 4, 9, 18, 34, 36 i 38. Dodat. tygod.)

Przywóz do kraju.

Wprowadzono	w okręg adm. Lwowski	na Bukowinę
Kakao surowe w łupach i pestkach	5,00	—
„ mielone i tarte	14	—
Kawa i surogaty	293,63	48,87
Korzenie pospolite	46,75	7,69
„ przednie	16,02	1,31
Owoce południowe przednie	357,21	68,37
„ średnie	248,12	30,93
„ pospolite	13,79	4,70
Herbata	86,19	4,26
Cukier rafinowany	57,51	28,56
Faryna	—	3,11
Tabaka i tytoń	1,83	2,43
Zboże: pszenica, orkisz	1749,75	857,00
„ żyto, kukurudza, hreczka	186,95	22559,67
„ jęczmień, słód, owies	50,80	4640,24
Ryż trzebiony	34,17	32
Mąka i mieliwo	183,25	86,12
Rośliny, i nasiona olejne	79,29	10,40
„ bliżej nieoznaczone	22,50	2,39
Ryby, śledzie, sztokfisz	62,70	10,00
Bydło rzeźne: woły, byki . . . . sztuk	176	141
„ krowy i cielęta	8	10
Owce	14	1170
Nierogaczna	11	683
Konie i zrebęta	64	42
Skóry surowe proste . . . . . funtów	108,30	296,11
„ wytworniejsze	30,85	19,15
Futra	5,82	33
Miód przasny	53,93	105,11
Wosk biały i żółty	3,08	3,87
Sery wołoskie	—	84,36
Łoje i tłuszcze	3408,65	—
Oliwa	137,11	7,74
Oleje rozmaite	1333,27	—
Trunki gorące: wódka, arak, rum	80,29	5,62
Likwory i napoje słodzone	99	21
Wino w flaszkach	31,95	—

Wprowadzono	w okręg adm. Lwowski	na Bukowinę
Wino w beczkach	91	—
„ moldawskie	—	845,99
Drzewo na opał	1944	56,60
„ fabryczne	240	37,83
Materye farbierskie, indigo, koszenila	1,54	—
Żelazo surowe	—	3,60
Blacha żelazna bielona	8,63	9,90
Żelazo wyrabiane	4	—
„ lane	—	19,74
Kruszce, miedź, mosiądz	3,79	1,54
Len i konopie	850,85	—
Wetna surowa	1919,00	—
Przędza bawełniana surowa	15,64	31
„ bielona	10,04	8,95
„ farbowana	3,02	—
Przędza lniana surowa	—	31
Wyroby bawełniane pospolite	—	11
„ „ średnie	8,99	93
„ „ ze związku celnego	7	51
„ „ przednie	13,23	55
„ „ ze związku celnego	28	—
„ „ najprzedniejsze	63	52
„ „ ze związku celnego	1	—
Wyroby lniane pospolite	14	31
„ „ średnie	63	—
„ „ ze związku celnego	—	1
Wyroby wełniane najpospolitsze	304,32	—
„ „ pospolite	4,90	1
„ „ średnie	17,53	2,55
„ „ ze związku celnego	4,75	1,00
„ „ przednie	2,07	1,04
„ „ ze związku celnego	20	38

Wprowadzono	w okręg adm. Lwowski	na Bukowinę	Wprowadzono	w okręg adm. Lwowski	na Bukowinę
Wyroby jedwabne przednie . . .	2,07	57	Wyroby z drzewa ze związku cel.	5,97	67
„ „ ze związku celnego „	—	2	Wyroby gliniane najpospolitsze . .	20,35	—
„ „ pospolite	1,49	2	„ „ pospolite	1,22	13
„ „ ze związku celnego „	28	6	„ „ ze związku celn. „	—	36
Suknie i stroje pospolite	63	36	„ „ średnie	82	—
„ „ wytworne	32	12	„ „ ze związku celn. „	6,56	—
„ „ najwytworniejsze	75	4	„ „ przednie	12	—
Papier najpospolitszy	3	—	„ „ ze związku celn. „	3	—
„ „ przedni	3	4	„ „ najprzedniejsze	47	—
„ „ ze związku celnego	5,23	4	Wyroby żelazne najpośledniejsze .	19,59	—
Obicia papierowe	82	34	„ „ pospolite	4,62	—
„ „ ze związku celnego	25	18	„ „ ze związku celnego „	8,60	13,68
Wyroby z papieru	10	—	„ „ przednie	1,45	2
„ „ kuśnierskie surowe	32	—	„ „ ze związku celnego „	30	54
„ „ ze związku celnego	20	—	Wyroby z kruszcu	5,87	7
„ „ gotowe	10	—	Maszyny żelazne	1,05	—
Skóry proste	22,65	—	Drobny towar najprzedniejszy . .	53	5
„ „ przednie	—	3	„ „ przedni	1,46	12
„ „ ze związku celnego	80	7	„ „ pospolity	2,09	62
Wyroby skórzane i z kauczuku . .	36	5	Preparata chemiczne, farby	42	—
„ „ przednie	1,45	12	Mydło proste	1,05	6
„ „ ze związku celnego „	3	—	„ „ pachniące	27	1
Róg wielorybi	4	—	Książki, mapy i muzykalia	38,44	6,51
Wyroby kościane	14	—	Obrazki i litografie	66	—
„ „ ze związku celnego „	8	—	Galgany	4,00	—
Wyroby z drzewa poślednie	53,00	2,49	Kości	44,50	—

Wywóz za granicę.

Wywieziono	z okręgu adm. Lwowskiego	z Bukowiny	Wywieziono	z okręgu adm. Lwowskiego	z Bukowiny
Pszonica, orkisz	203,40	—	Wyroby lniane przednie	48,50	19,16
Zyto, kukurudza, hreczka	891,90	150,90	Posadzki i fornir	2,00	—
Jęczmień, sól, owies	1153,40	2,50	„ „ przednie	43,97	4,00
Maka i mieliwo	1741,80	7,00	Wyroby żelazne proste	1243,15	92,61
Skóry surowe	14,20	—	Instrumenta	75,34	14,20
Wino w beczkach	298,59	—	Drobny towar najprzedniejszy . .	6	1
Bawełna surowa	27,00	—	„ „ przedni	13,32	81
Wyroby lniane najpospolitsze . . .	—	186,24	„ „ pospolity	11,09	—
„ „ pospolite	18,18	—	Zapałki	5,80	30,10
„ „ średnie	81,59	—	Książki	34,27	5,42

Jak wszelkiego rodzaju wyroby z drzewa uczynić niepalnemi.

W pewnej ilości (stosownie do potrzeby) wody rozpuszcza się tyle potażu, dopóki przezeń zupełnie nasyconą nie będzie, czyli dopóki rozpuszczać dobrowolnie nie przestanie. Do tego roztworu potażowego dodaje się nieco krochmalu pszennego i ziemniaczanego, tak aby cała ta mieszanina przybrała gęstość zwyczajnej wodnej farby. Następnie miesza się to z czystą gliną, aż do gęstości śmietanki, poczem roztwór gotowy jest do użycia. Macza się w nim pędzel lub szczotka i pociąga drewniany przedmiot, mający być od ognia zabezpieczonym. Po wyschnięciu przedmiot ten zapalony, zwęgli się jak najzupełniej, lecz się płomieniem bynajmniej nie zapali. Domieszawszy do roztworu tego nieco ochry, lub innej jakiej farby, użyć go można do malowania drewnianych budynków, które się tym sposobem w zupełności od ognia zabezpieczy.

We Francji sposób powyższy ma bardzo obszerne zastosowa-

nie i nie jednokrotnie już w czasie nawet wielkiego pożaru przysługę wyświadczył. Jest on dosyć tani i powinien zwrócić na siebie uwagę obywateli ziemskich, posiadających po większej części zabudowania drewniane. Umalowanie wszystkich budynków gospodarskich powyższym opisany roztworem, może niejednemu przynieść wielką przysługę, zabezpieczając od tak straszliwego żywiołu jakim jest ogień, mianowicie też na wsi, gdzie wszelki ratunek znacznie jest utrudniony.

Kit do zaprawiania dziur w meblach.

Wszelkie dziury, lub szpary w meblach można jak najrówniej, prawie bez znaku, zakitować za pomocą następującej mieszaniny:

Szesnaście części wosku skrobie się jak najdrobniej i miesza z taką samą ilością terpentyny, poczem dodaje się do tego jedną część sproszkowanej smoly i pewną ilość farby stosownie do koloru mebli.

Cukiernie galicyjskie.

Wykaz spotrzebowanej ilości buraków w lipcu i w sierpniu 1856 — 1855.

(Obacz Nr. 5, 13, 21, 22 i 35 Dodat. tygodniowego.)

Lipiec. Cukiernia Tłumacka jedyna co jeszcze nie ustaje w swoim przedsiębiorstwie, w tym miesiącu lipcu r. b., jednak nie przerabiała buraków. W upłynionym zaś roku wyrobiła w lipcu 8.060 cetnarów buraków suszonych.

Sierpień. W roku upłynionym 1855, wyrobiła cukiernia Tłumacka 13,855 cetn. suszonych buraków, w miesiącu Sierpniu; bieżącego zaś roku 1856 stała przez miesiąc Sierpień zamknięta.

Zamknięcie rachunków izby handlowej i przemysłowej za rok 1855.

I. Wynikłości obrotu funduszków.

	Szczegółowo		Razem			Szczegółowo		Razem	
	złr.	kr.	złr.	kr.		złr.	kr.	złr.	kr.
Przychody:									
<i>a) rzeczywiste:</i>									
Pozostało w kasie z r. 1854	423	45 ² / ₃							
Wnioski wyborowych	1,859	16 ¹ / ₄							
Subskrypcya na wystawę paryzką . . .	228	—	2,511	1 ³ / ₄					
<i>b) obojętne:</i>									
Zwrót zaliczek	69	53							
Przyjęta pożyczka	226	2 ³ / ₄	295	55 ³ / ₄					
Suma dochodów	—	—	2,806	57 ² / ₃					
Wydatki:									
<i>a) rzeczywiste:</i>									
Pensye i płace	1,666	40							
Nagrody i wsparcia	125	47							
Wydatki kancelaryjne	96	25							
Wydatki na druki	38	50							
Książki, gazety, roboty introligatorskie	46	42							
Oświetlenie	25	42							
Opłata portoryi	2	19							
Wydatki na wystawę paryzką	336	—	2,338	20					
<i>b) obojętne:</i>									
Zwrót wniosków	—	12							
Zwrót zaliczek prywatnym	50	—							
Udzielenie zaliczek na wypłatę	418	25 ² / ₄	468	37 ² / ₄					
Suma wydatków	—	—	2,816	57 ² / ₄					

II. Wykaz porównawczy majątku.

	Szczegółowo		Razem			Szczegółowo		Razem	
	złr.	kr.	złr.	kr.		złr.	kr.	złr.	kr.
Aktywa:									
Zwrót zaliczek na wystawę mnichowską .	20	7							
Zwrót zaliczek na wystawę paryzką . .	35	19							
Zwrót zaliczek ze szkoły rzemieślni- czej	339	46 ² / ₃							
Zwrót zaliczki sekretarzowi izby . . .	30	—							
Zwrót zaliczki woźnemu	13	20							
Zaległości u wyborowych	224	58 ¹ / ₄	663	30 ³ / ₄					
Pasywa:									
Zaliczki prywatne do spłacenia	226	2 ³ / ₄	226	2 ³ / ₄					
W porównaniu z majątkiem w aktywach pózo staje z końcem roku 1855 ma- jątku czynnego . . . 437 złr. 28 kr.									

Lwów. Rok 1659, 1662, 1663, 1672, 1683, 1685, 1736, 1741, 1781, 1782 i 1807.

Król Jan Sobieski potwierdza na sejmie własną fundacyę i dotacyę Bonifratrów, jako też zapisy przez inne osoby klasztorowi i szpitalowi ich uczynione.

(Dokończenie. Obacz Nr. 36, 37, 38, 39 i 40 Dod. tyg.)

Diploma approbatorum | foundationis conuentus Reli|giosorum
Fratrum ordinis Joan|nis Dei Leopoliensis iuxta constitutionem |
recentem anni 1685. |

Podpisy:

Joannes Rex

Christophorus Taranowski | Cracouiensis Varsauiensis Canonicus
Regiae Majestatis Secretarius.

Przypiski: na 1szej stronie

Anno 1736 die 25ta octobris comparens personaliter **Wielebny**
w Bogu Imc x. Kazimierz Malawski ordinis s. Joannis | de Deo
dla wpisania do xiąg niniejszych grodzkich Łuckich tę erek-
cyę kościoła y konwentu Lwow|skiego ordinis s. Joannis de Deo
y fundacyę z podpisem ręki Najjaśniejszego Króla Jegomości |
Jana Trzeciego cum sigillo regio pensili, tudziesz z podpisem

Inductum ad acta castrensia capitanealia Luce oriensia.

na 8mej stronie

Diploma praesens approbationum foundationis ad Caesareo Regias
Tabulas | sub Nro. Exhibiti 1624 praesentate 25 Juny 1781 ad in-
tabulandum porrectum, apud Caesareo | Regias Tabulas Provinciales
Galicienses impetrato praevie consensu in Libro | Majestatico Tomo
Tertio Pagina 91 de verbo ad verbum ingrossatum atque | in Libro
Praenotationum Tomo 5to Pagina 534 N^{ro} 1mo est praenotatum. | Act-
tum Leopoli die 8. mensis Juny 1782 anno. Theophilus Szczuka
Caesareo Regiarum Tabularum Registrator.

na 9tej stronie

Feria secunda post Dominicam Lactare Quadragesimalem | pro-
xima anno Domini 1741mo. | Fundatio praesens ad acta castrensia capi-
tanealia Leopoliensia | per oblatam porrecta, suscepta et ingrossata est.

Fiat Intabulatio. Decretum in|sessione Caes. Rae. Commissio-
nis Tabularis. | Leopoli die 28. May 1782. | Ant. Casimirus Stankie-
wicz mp. | Actuarius. na 10tej stronie

Praesens Instrumentum praevio ju|diciali consensu apud Leopoli-
ensibus | Tabulas civiles Libro Privilegiorum Tomo | II. pag. 186.
num. 41 ingrossatum, et in | Libro Haer. Tom. 45. pag. 4. num. 5.
haer. ad Realitates sub Nro. 355¹/₄ | sitas intabulatum est. Leopoli
die 18. | Septembris 1807 anno. Aegrotante Domino Registratore |
Jacobus Czernik mp. | Tab. Civ. Leop. Ingrossista. |

Privil. Tom. II. pag. 126. n. 32. | Collat. Joan. Kulczycki mp.

Dosłowny i wierny odpis zdziałany z oryginału oprawionego w okładki skórzane na pół twarde. Pieczęć zaginęła.

We Lwowie 1. września 1856.

*Dokument potwierdzający fundacyę klasztoru dla Świato-
bliwych Braci zakonu Jana Bożego we Lwowie według kon-
stytucyi ostatniej z roku 1685.*

Jan Król

Krzysztof Taranowski krakowski, warszawski Kanonik,
Królewskiej Mości Sekretarz.

*ręki Sekretarza Jego Królewskiej | Mości, od tegoz Króla Jm-
ci Jana Trzeciego nadaną perpetuis temporibus et in aevum ad
acta p(raes)en(tia) p(er) | oblatam podał Suscepi. | Jakub Antoni
Koryciński Burgrabia grodzki) Mielnicki | Nam(iestnik) Burg-
(rabi) y zam(ku) Łuckiego.*

Wciągnięto do ksiąg grodzkich starostwa Łuckiego.

*Dyplom niniejszy o potwierdzeniu fundacyi podany do
ces. król. Tabuli pod Liczbą podawczą 1624 na dniu 25. czerw-
ca 1781, został w ces. król. Tabuli krajowej galicyjskiej, za
uzyskanem poprzedniczo pozwoleniem, do trzeciego tomu księgi
główniej na stronie 91 dosłownie wciągnięty a w księdze zapi-
sowej w tomie 5^{ym} na stronie 534 pod liczbą 1² zaznaczony.
Działo się we Lwowie dnia 8. czerwieca 1782° roku. Teofil
Szczuka Registrator ces. król. Tabuli.*

*W poniedziałek po niedzieli środopostnej roku Pańskiego
1741° podano, przyjęto i wciągnięto fundacyę niniejszą do
ksiąg grodzkich starostwa lwowskiego.*

*Intabulować. Zawyrokowano na posiedzeniu ces. król. Ko-
misji Tabularnej. We Lwowie dnia 28. maja 1782. Ant. Ka-
zimirz Stankiewicz vs. Aktuariusz.*

*Akt niniejszy wpisany za poprzedniem pozwoleniem sądo-
wem w Tabuli miasta Lwowa w księgę przywilejów tom II. str.
186 licz. 41, intabulowany zaś w księdze posiadł. tom 45 str.
4 licz. 5 dziedz. przy realności pod Licz. 355¹/₄ leżącej. We
Lwowie 18. września 1807 roku. Pod słabość Pana Regi-
stratora Jakób Czernik vs. Ingrossista Tab. miejs. lwows.*

Z Przywil. tom II. str. 126 licz. 32 porów. Jan Kulczycki vs.

Wolański Franc.